

Remissammanställning

Analys av inkomna remissyttranden på utredningen ”Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14)”

Sammanfattning

Den statliga offentliga utredningen *Sänk tröskeln till en god bostad* (SOU 2022:14) presenterades under våren 2022. Regeringen utnämnde i mitten av 2020 riksdagsledamoten Karolina Skog för att utreda uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun samt lämna förslag som ökar dess effektivitet. Den färdiga utredningen består av ett stort antal förslag som syftar till att skapa bättre förutsättningar för att nå en socialt hållbar bostadsförsörjning.

Sveriges Stadsmissioner är positiva till att frågan uppmärksammas i en utredning och att skarpa förslag nu kommer att nå regeringen, något Sveriges Stadsmissioner länge har efterfrågat. Det krävs en nationell strategi och kraftfulla åtgärder för att minska den ökande hemlösheten, vilket utredningen bekräftar.

Stadsmissionen har analyserat hur remissinstanserna har ställt sig till fem av utredningens förslag.

Sammanfattningsvis visar analysen:

- **Stort stöd för en ny bostadsförsörjningslag som omfattar både stat och kommun** – 33 av 56 instanser tillstyrker förslaget helt. Det innebär att mer än hälften av alla remissinstanser står bakom förslaget. Dessutom tillstyrker ytterligare 11 remissinstanser förslaget delvis.
- **Stort stöd för att införa en nationell handlingsplan för bostadsförsörjning** – Förslaget om att införa en nationell handlingsplan har starkt stöd hos remissinstanserna. 29 av 56 instanser tillstyrker förslaget, ytterligare 11 remissinstanser tillstyrker delvis förslaget.
- **Inget motstånd och betydande stöd för att bostadsförmedlingar ska ges större möjligheter att tillämpa reservationer och förturer** – 24 av 56 instanser tillstyrker förslaget, ytterligare 9 instanser tillstyrker delvis förslaget. Ingen avstyrker förslaget.
- **Svagt motstånd mot tydligare reglering av vilka krav hyresvärdar får ställa för ett hyreskontrakt** – 20 av 56 instanser tillstyrker förslaget helt och 9 remissinstanser tillstyrker förslaget delvis. Det innebär att varannan remissinstans ställer sig bakom förslaget helt eller delvis. Endast 8 remissinstanser avstyrker förslaget helt eller delvis.
- **Delade meningar kring kommunala hyresgarantier till barnfamiljer** – 11 remissinstanser ställer sig bakom förslaget i sin helhet, vidare splittras remissinstanserna gällande att begränsa hyresgarantierna till barnfamiljer. 16 instanser avstyrker förslaget helt eller delvis.

Inledning

Finansdepartementet presenterade i början av 2022 utredningen *Sänk tröskeln till en god bostad* (SOU 2022:14).

Utredningens har haft i uppdrag att utreda och föreslå nya åtgärder för att skapa en socialt hållbar bostadsförsörjning. Som ett led i detta har utredningen tagit fram förslag som tydliggör uppgiftsfördelningen inom bostadspolitiken samt skapar nya mer effektiva verktyg för att uppnå en mer socialt hållbar bostadsförsörjning.

Sveriges Stadsmissioner har med intresse tagit del av utredningen. Utredningen är angelägen då det finns ett ökande antal hushåll som får allt svårare att hävda sig på bostadsmarknaden. Sverige har en växande strukturell hemlöshet och en akut hemlöshet som biter sig fast på allt för hög nivå.

Stadsmissionen anser att flera av de förslag som läggs fram i utredningen är bra förslag som på olika sätt kan bidra till att sänka trösklarna för fler att få en bostad. Strävan att underlätta en socialt hållbar bostadsförsörjning är lovvärd.

Stadsmissionen har sammanställt de inkomna remissyttrandena för att underlätta analys av hur de olika remissinstanserna förhåller sig till några av de, enligt Stadsmissionen, viktigaste förslagen som utredningen lyfter.

[Här finns Sveriges stadsmissioners remissvar att läsa](#)

Åsa Paborn,

Talesperson för hemlöshet, Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner

Om Stadsmissionen

Sveriges Stadsmissioner är en medlemsförening för lokala stadsmissioner – från Umeå Stadsmission i norr till Skåne Stadsmission i söder. I dagsläget är vi 10 medlemmar med verksamheter på 30-talet orter. Tillsammans har vi drygt 1300 anställda och många fler volontärer. Vi möter 5000 människor i utsatthet och utanförskap varje dag.

Stadsmissionens vision är ett mänskligare samhälle, där alla har makt att forma sina egna liv och är delaktiga i samhället. Stadsmissionen verkar för alla människors rätt till bostad, sysselsättning och social trygghet.

Så gjordes remissammanställningen

Sveriges Stadsmissioner har analyserat hur remissinstanserna ställer sig till fem av utredningens förslag, nämligen:

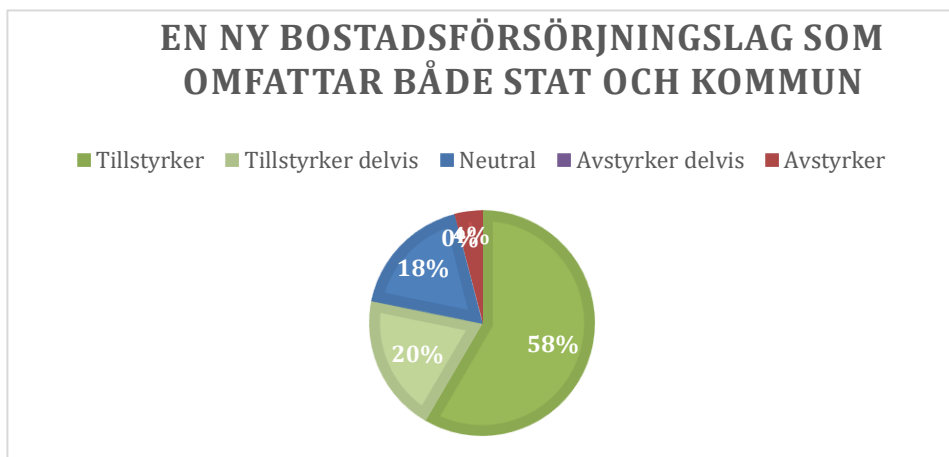
1. En ny bostadsförsörjningslag som omfattar både stat och kommun
2. Införa en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen
3. Bostadsförmedling ges större möjligheter tillämpa reservationer och förturer
4. Tydlig reglering av vilka krav hyresvärdar får ställa för ett hyreskontrakt
5. Kommunala hyresgarantier, begränsade till barnfamiljer

Efter att remisstiden hade löpt ut den 22 augusti 2022 har samtliga remissyttranden hämtats från finansdepartementet. Totalt har det inkommit 75 remissyttranden från de tillfrågade 99 remissinstanserna, samt 1 svar från ytterligare en instans. De 6 instanser som meddelat att de avstår från att svara på remissen har sorterats bort och ingår inte i sammanställningen. Det gör heller inte de 13 remissinstanser som i sina yttranden inte berört något av de fem förslag som ingår i denna granskning. Totalt ingår 56 yttranden i analysen.

De ingående remissvaren har granskats utifrån ovanstående frågor och om remissinstansen avstyrker eller tillstyrker förslaget. Om en instans har utelämnat eller inte tagit ställning i respektive fråga har detta klassificerats som neutralt.

Remissinstansernas inställning till utredningens förslag

1. En ny bostadsförsörjningslag som omfattar både stat och kommun

Utredningen föreslår en ny samlad bostadsförsörjningslag som betonar statens och kommunernas gemensamma ansvar. Förslaget har utgångspunkt i bostadsmarknadens utmaningar och syftar till att skapa ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete för att nå en effektivare bostadspolitik.

Förslaget om att införa en ny bostadsförsörjningslag har ett starkt stöd hos remissinstanserna. 33 av 56 instanser tillstyrker förslaget helt. Det innebär att mer än hälften av alla remissinstanser står bakom förslaget. Dessutom tillstyrker ytterligare 11 remissinstanser förslaget delvis. Det medför att 79 procent av remissinstanserna är positivt inställda till förslaget. Bland de remissinstanser som står bakom förslaget finns Boverket, HSB, Landsorganisationen LO och ett flertal Länsstyrelser. Även Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

Ett flertal av remissinstanserna lyfter hur en ny samlad bostadsförsörjningslag kan bidra till ett mer genomgående och långsiktigt arbete med bostadsförsörjningen. Lagen kan komma att stärka statens ansvar och förtydliga dess skyldigheter gentemot kommunerna.

En minoritet, knappt 10 % av remissinstanserna, avstyrker förslaget om en ny bostadsförsörjningslag. En del instanser avstyrker enskilda delar av förslaget till en ny bostadsförsörjningslag, bland annat Sveriges Kommuner och Regioner som avstyrker att AllBo-lagen ska föras in i den nya bostadsförsörjningslagen.

”Länsstyrelsen välkomnar att ansvarsfördelningen mellan stat och kommun tydliggörs. Liksom att lagen samlar flera viktiga bostadsförsörjningsverktyg. Det underlättar lagens praktiska tillämpning utifrån länsstyrelsen vägledande roll.”

Länsstyrelsen Stockholm

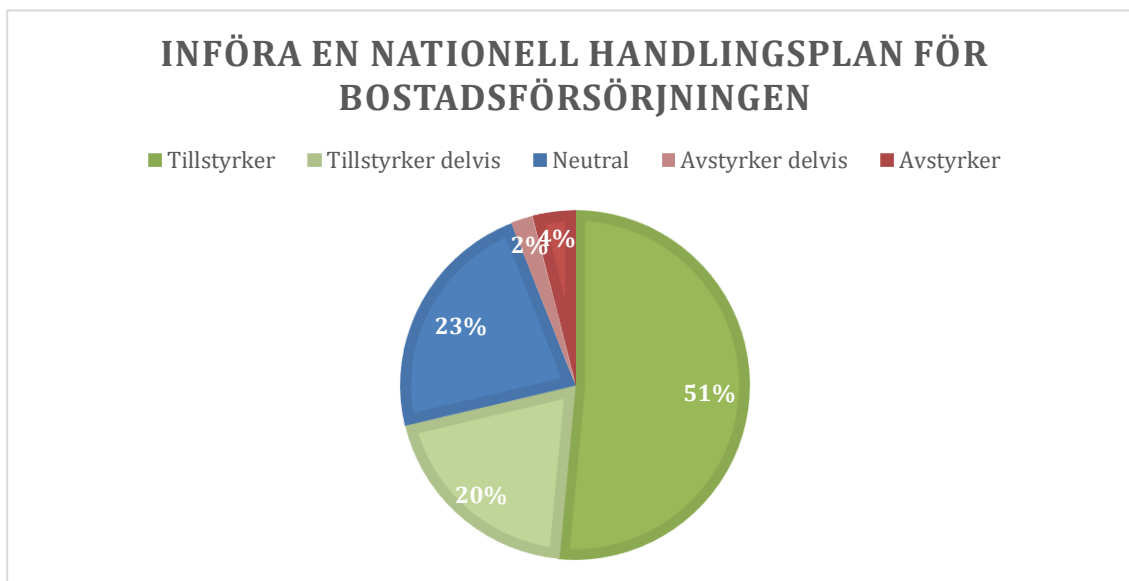
”Genom lagförslaget lyfts statens ansvar fram och statens möjligheter att förändra förutsättningarna för bostadsmarknaden synliggörs.”

Goteborgs stad

”Det kan finnas en pedagogisk poäng i att samla relevanta lagar i en lag”

Socialhögskolan, Lunds universitet

2. Införa en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen

Utredningen föreslår att staten ska ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen i inledningen av varje mandatperiod, likt kommunernas handlingsplaner. Syftet är att nå en mer långsiktig bostadspolitik och möjliggöra samverkan.

Förslaget om att införa en nationell handlingsplan har starkt stöd hos remissinstanserna. 29 av 56 instanser tillstyrker förslaget och ytterligare 11 remissinstanser tillstyrker delvis förslaget. Bland de remissinstanser som tillstyrker förslaget återfinns Folkhälsomyndigheten, Göteborgs stad samt Region Stockholm. Även Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

Ett flertal instanser tillstyrker förslaget med hänvisning till att nationella handlingsplaner kan bidra till en mer långsiktig arena för arbetet mot strukturell hemlöshet. Förändringar på bostadsmarknaden och i bostadsförsörjningen i stort sker ofta med större marginaler och uppdaterade handlingsplaner kan bidra till att arbetet blir mer konsekvent och får större utfall.

De instanser som kritiserar förslaget lyfter till exempel att en nationell handlingsplan riskerar att bli en så kallad papperstiger som snarare skapar politiska samtal utan riktigt utfall.

”Det är särskilt välkommet att handlingsplanerna tydligare ska utgå från behov kopplade till bostadsförsörjning och inte som tidigare mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.”

Fastighetsägarna Sverige

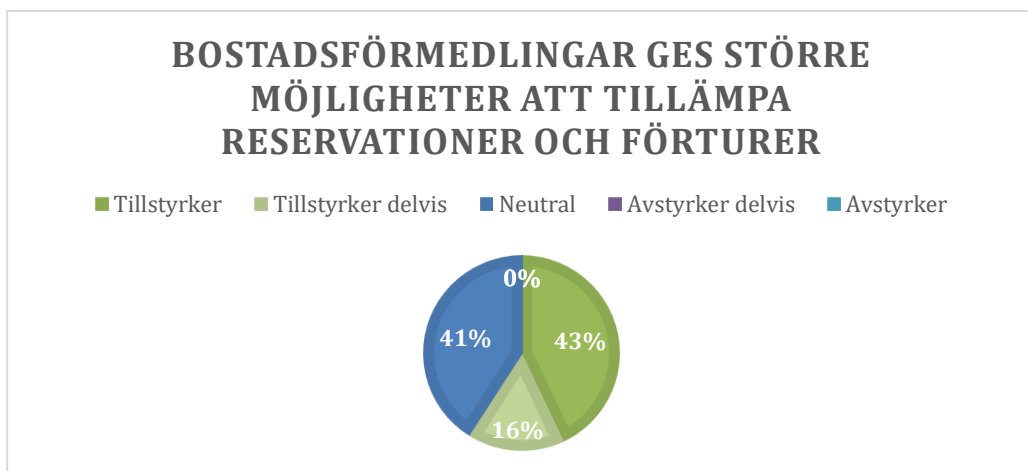
”Det är Malmö stads förhoppning att staten genom en nationell handlingsplan kan uppnå en helhetssyn och ett större ansvarstagande inom bostadsförsörjningen.”

Malmö stad

”Det är bra att staten både utvärderar om tidigare åtgärder uppnått avsedd effekt samt pekar ut vilka ytterligare åtgärder som behövs för att uppnå målet.”

Rädda Barnen

3. Bostadsförmedlingar ges större möjligheter att tillämpa reservationer och förturer

Utredningen föreslår att kommunala bostadsförmedlingar i större utsträckning ska få fördela hyresbostäder med större inslag av selektivitet till behövande. Förslaget syftar till att med en mer aktiv och träffsäker förmedling underlätta för vissa grupper att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker detta förslag.

Förslaget om att kommunala bostadsförmedlingar ska ges större möjligheter att tillämpa reservationer och förturer möter nästan inget motstånd hos remissinstanserna. 24 av 56 instanser tillstyrker förslaget, ytterligare 9 instanser tillstyrker delvis förslaget. Dessutom kan 23 instansers svar klassas som neutrala i den enskilda frågeställningen medan ingen remissinstans avstyrker förslaget.

Förslaget lyfts av flera instanser som ett positivt förslag där tillämpning av dessa verktyg i den kommunala bostadsförmedlingen kan bidra till en mer socialt hållbar bostadsförsörjning och minska viss hemlöshet. Ingen instans har i sitt svar avstyrkt förslaget, däremot lyfts en viss kritik kring att förslaget riskerar att falla mellan stolarna. Få kommuner har kommunala bostadsförmedlingar, och ett flertal bostadsförmedlingar arbetar redan idag till viss del med reservationer och förturer. Det finns bland instanserna en bred enighet om att en eventuell lagförändring ska ske på ett sätt att integriteten hos dagens system med kötid inte riskeras.

”Länsstyrelsen menar att bostadsförmedlingarna måste användas effektivare så att bostäderna förmedlas efter fler kriterier än kötid. Länsstyrelsen menar att ett rimligt kriterium bör vara att det finns ett behov av en bostad.”

Länsstyrelsen Stockholm

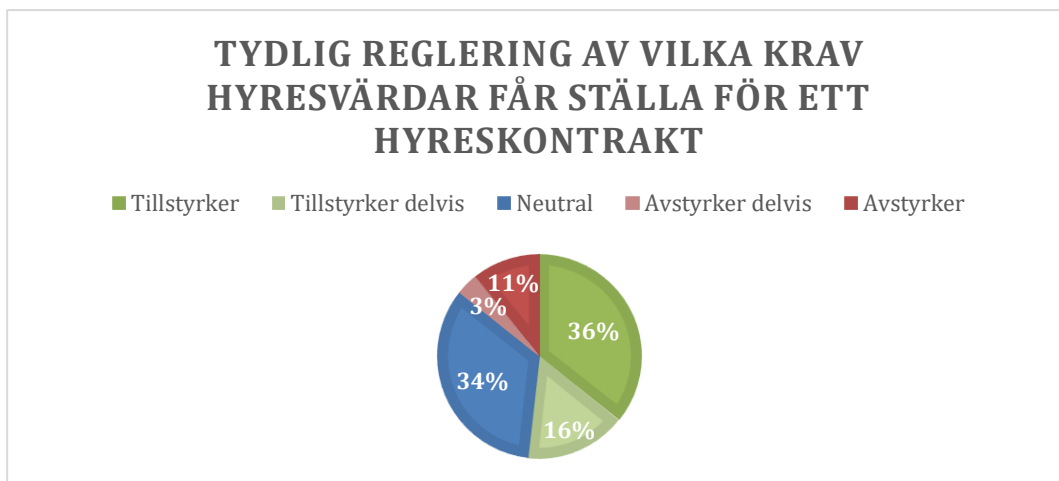
”Kommunerna är överlag restriktiva till att bevilja förtur, men då förutsättningarna mellan olika bostadsmarknader skiljer sig åt är det bra att möjligheter ges till en mer situationsanpassad tillämpning.”

Sveriges kommuner och regioner

”Det är rimligt att de verktyg samhället använder för att främja en socialt hållbar bostadsförsörjning också erbjuder ett större utrymme för sådana selektiva inslag.”

Fastighetsägarna

4. Tydlig reglering av vilka krav hyresvärdar får ställa för ett hyreskontrakt

Utredningen föreslår att hyresvärdars tillträdeskrav ska regleras för att kraven ska ha ett berättigat syfte. Till detta föreslår utredningen att kraven ska vara transparenta och under vissa omständigheter tillhandahållas till kommunen. Detta för att de omfattande krav som vissa hyresvärdar idag ställer riskerar att utestänga hushåll. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker delvis detta förslag, med reservationen att det i dag saknas en tillräckligt tydlig definition av vad som räknas som en inkomst.

Förslaget om att införa tydliga regleringar av vilka krav hyresvärdar får ställa för ett hyreskontrakt får ett visst stöd hos remissinstanserna. 20 av 56 instanser tillstyrker förslaget helt och 9 remissinstanser tillstyrker förslaget delvis. Det innebär att varannan remissinstans ställer sig bakom förslaget helt eller delvis. 19 remissinstanser är neutrala till förslaget och endast 8 remissinstanser avstyrker delvis eller helt. Bland de remissinstanser som tillstyrker förslaget återfinns Rädda Barnen, Region Stockholm och Göteborgs stad.

Ett flertal instanser lyfter fördelarna med förslaget som utredningen presenterar. Fördelarna som lyfts i remissvaren är bland annat att det skapar mer konsekventa förutsättningar mellan de diverse aktörerna på bostadsmarknaden såväl som bland de bostadssökande.

Bland de instanser som avstyrker förslaget lyfts bland annat att hur regleringen av vilka krav hyresvärdar får ställa riskerar att försätta hyresvärdar i en situation där kraven som ställs inte är anpassade för enskilda bostadsmarknader.

”Det är önskvärt att hyresvärdar undviker att ställa tillträdeskrav som riskerar att i onödan utestänga människor från möjligheten att hyra en bostad.”

Göteborgs Stad

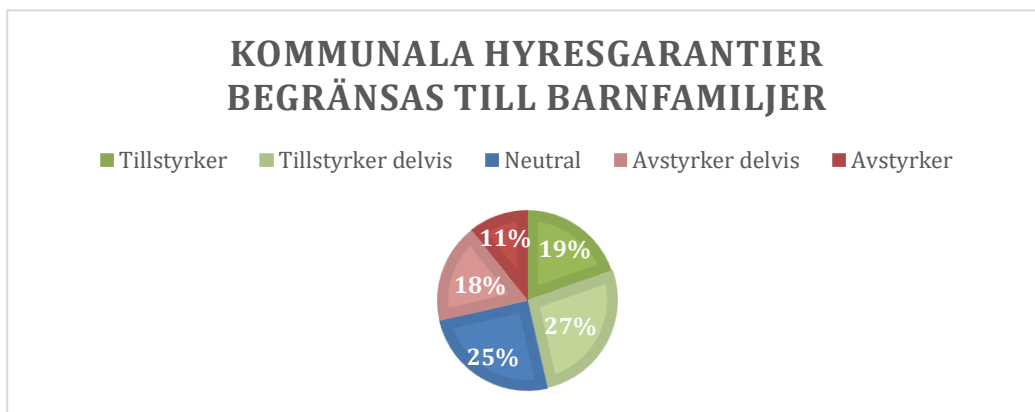
”Därför är förslaget viktigt och kan göra konkret skillnad för många hushåll.”

Länsstyrelsen Stockholm

”En fördel med förslaget kan vara att hyresvärdar får mer utrymme att tänka igenom sina krav och inte i lika stor utsträckning hamnar i händerna på kommuner och myndigheter som de gör i de fall då sociala kontrakt tillämpas.”

Riksbyggen

5. Kommunala hyresgarantier begränsas till barnfamiljer

Utredningen föreslår att systemet med statligt stöd till hyresgarantier görs om så att kommuner blir skyldiga att garantera trygga boendelösningar till behövande barnfamiljer. Det ekonomiska stödet från staten föreslås höjas och regleringar som gäller den boendesökande förändras. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker delvis detta förslag, med reservationen att de kommunala hyresgarantierna inte bör begränsas till bara barnfamiljer.

Förslaget om att begränsa den kommunala hyresgarantin till barnfamiljer delar upp remissinstanserna. 11 av 56 instanser tillstyrker förslaget i sin helhet och ytterligare 15 remissinstanser ställer sig bakom de kommunala hyresgarantierna, men har någon synpunkt på förslaget såsom till exempel att de inte bara ska begränsas till barnfamiljer. Bland de remissinstanser som tillstyrker förslaget återfinns Röda Korset, Landsorganisationen LO samt Folkhälsomyndigheten.

Förslaget tillstyrks av flera remissinstanser på premissen att lagändringen ska säkerställa statligt stöd för hyresgarantierna. Avgränsningen till barnfamiljer lyfts till viss del som positiv och ett flertal instanser menar att en viss avgränsning är nödvändig.

Bland de remissinstanser som avstyrker förslaget framställs ett flertal faktorer. Även här finns en viss kritik mot att förslaget är begränsat till barnfamiljer, då detta riskerar att uppfattas som diskriminerade mot andra grupper som även de är i behov av en bostad.

”Det är i sig positivt att utredningen uppmärksammar de särskilda behov som barn och deras familjer har och särskilt prioriterar att minska bostadslösheten hos den målgruppen.”

Röda Korset

”Även förslaget att reformera den befintliga hyresgarantin skulle göra ansvarsfördelningen mellan kommunerna och staten otydlig. Att införa speciella regler för olika grupper skulle dessutom göra själva regelverket otydligt.”

Statskontoret

”Det är önskvärt att fler grupper, såsom exempelvis ungdomar, personer utsatta för våld i nära relation samt grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, exempelvis personer med funktionsnedsättning, ska kunna omfattas av föreslagna hyresgarantier.”

Göteborgs Stad